

Yttrande över - Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten (SOU 2016:71)

Sammanfattning

Linköpings kommun:

- tillstyrker förslagen som ska leda till snabbare omval, men det kräver att rätt förutsättningar ges så att rättssäkerheten därmed kan bibehållas
- avstyrker förslaget om att valsedlarna genom valnämndens försorg placeras innanför valskärmen

Linköpings kommun har följande kompletterande synpunkter:

Snabbare omval

Omval ska vara ett omval i egentlig mening. Förutsättningar ska vara så lika de som gällde vid det ordinarie valet som möjligt. Ju närmare i tiden det ordinarie valet ett omval kan hållas, desto bättre är det. En lång tidsperiod mellan ordinarie val och omval skapar problem och osäkerhet när det gäller styrningen av t ex en kommun. Det skapar också problem ur ett väljarperspektiv eftersom förutsättningarna ändrats sedan det ordinarie valet ägt rum.

Linköpings kommuns ställningstagande om snabbare omval

- tillstyrker förslagen som ska leda till snabbare omval, men det kräver att rätt förutsättningar ges så att rättssäkerheten därmed kan bibehållas, det vill säga

- tillstyrker att endast de partier som deltagit vid det val som omvalet avser får delta
- tillstyrker att ett partis anmälan av kandidater för ett visst val även gäller i händelse av omval och att nya kandidater inte kan anmälas till omvalet
- tillstyrker att ett samtycke till kandidatur i ett val även gäller för omval och att nya samtycken inte kan lämnas
- tillstyrker att en fast tidsfrist om tre månader införs i vallagen inom vilket omval snarast ska hållas
- tillstyrker att ett omval till kommunfullmäktige endast avser det antal fasta mandat och utjämningsmandat som tilldelades den eller de valkretsar som är berörda vid det upphävda valet

Förstärkt skydd för valhemligheten

Fria och hemliga val tillgodoses i stort genom nuvarande valsystem. Valsystemet kan dock förbättras ur detta perspektiv.

Utredningens förslag för att förstärka valhemligheten skapar nya problem för väljarna, partierna och valadministrationen och är inte en fungerande hållbar lösning. Linköpings kommun anser att det finns andra möjligheter att skydda valhemligheten, exempelvis genom att placera ut skärmar vid valsedelställen i vallokalen, samt genom specifik information och utbildning i dessa frågor riktade till väljare och röstmottagare.

Linköpings kommun vill särskilt lyfta följande problem med valutredningens förslag att placera valsedlarna i valbåsen:

- Det blir enkelt för väljare att ostört plocka bort eller blanda valsedlar om någon så önskar.
- Efter varje röstningstillfälle ska röstmottagarna kontrollera att alla valsedlar i valbåsen finns på rätt ställe. Det kan skapa köer, med påföljd att det blir rörigare i vallokalen. Fler röstmottagare kommer att behövas.

- Partiföreträdare vill kontrollera att deras valsedlar är korrekt utlagda i samtliga valsedelställ. Det kan komma att skapa problem i vallokalerna, med köer som följd.
- Större kommuner som exempelvis Linköping kräver valsedelställ som rymmer ett stort antal valsedlar, vilket gör det svårt att få plats med ställen i valbåsen. Samtliga valsedlar måste finnas tillgängliga för alla.
- Effekterna för personer med olika typer av funktionsnedsättning bör belysas särskilt.

Förutom de problem som utredningens förslag skapar vill Linköpings kommun peka på ytterligare ett skäl till att se över hela valsedelsystemet. Vid valet 2014 trycktes cirka 560 miljoner valsedlar. Det är en belastning för miljön. Det är en stor mängd valsedlar att transportera, hantera och förvara.

Om förslaget med valsedlar placerade innanför valskärmarna genomförs är det inte rimligt att var och en av landets 290 kommuner gör egna upphandlingar av nya valbås och valsedelställ. Valmyndigheten bör ansvara för upphandlingen både ur ett effektivitets- och kostnadsperspektiv. En gemensam upphandling underlättar också en lösning som är förenlig med de höga krav på tillgänglighet som ska ställas, samtidigt som valbåsen ska rymma ett stort antal valsedlar.

Linköpings kommuns ställningstagande om förstärkt skydd för valhemligheten

- avstyrker förslaget om att valsedlarna genom valnämndens försorg placeras innanför valskärmen

Konsekvensanalys

Genomförs förslaget med valsedlar placerade innanför valskärmarna så kommer Linköpings kommun att få ökade kostnader för nya valbås och valsedelställ. Kommunen kommer också att få ökade kostnader för fler röstmottagare, utbildning, information och lagerhållning om förslaget genomförs. Linköpings kommun utgår i sådant fall från att finansieringsprincipen tillämpas fullt ut, det vill säga att stadsbidraget utökas i motsvarande omfattning för såväl investerings- som för personalkostnader.

För Linköpings kommun

Kristina Edlund
Kommunstyrelsens ordförande